

VPLIV PLANINSTVA IN PLANINSKIH POTI NA PTICE

seminarska naloga pri tečaju za
varuhe gorske narave PZS

Avtor: Žiga Sancin

Mentor: Tomaž Mihelič

Maribor, september 2021

KAZALO

1 UVOD.....	1
2 VPLIV PLANINSTVA IN PLANINSKIH POTI NA PTICE.....	2
2.1 Raziskave.....	3
2.1.1 Problem dokazljivosti vpliva planinstva.....	3
2.1.2 Negativni vplivi planinstva.....	4
2.1.3 Kolesarjenje, plezalništvo, smučanje.....	6
3 KAKO NAPREJ.....	8
3.1 Priročnik oz. seznam ptic na določenem planinskem območju in nagovarjanje bodočih ljubiteljev ptic.....	8
3.2 Raziskovanje ptic v okviru planinskih društev in na ravni MDO.....	8
4 ZAKLJUČEK.....	9
5 LITERATURA IN VIRI.....	10

SEZNAM SLIK

Slika 1: Bicknellov drozg.....	4
Slika 2: Sihlwald, Zürich (Švica).....	5
Slika 3: Velika uharica.....	7

PRILOGE

Priloga 1: Yosemite bird checklist (seznam ptic v ameriškem nacionalnem parku Yosemite)

1 UVOD

Hkrati s povečanim obiskom planin in planinskih poti, se samodejno zastavlja vprašanje o našem vplivu na prostoživeče živali in rastline. Kljub izrazito pristranskemu izhodišču, pa odgovori na določena vprašanja niso tako enostavni kot se morda zdijo na prvi pogled. Naspoloh je v naravi nekatere trditve veliko težje dokazati oz. izločiti nekatere faktorje, ki jih v danem trenutku ne raziskujemo ali ne želimo, da bi vplivali na naše rezultate. Po drugi strani pa lahko mimogrede naletimo na zanimivosti, ki bi jih ob kakšni drugi priložnosti ali morebitnem raziskovalnem cilju bržkone spregledali.

Kot izhodišče seminarske naloge služijo nedavne tuje raziskave o vplivu planinstva in planinskih poti na ptice. Domače raziskave, študije in objave žal niso tako splošne, zato so zajete v manjšem obsegu od želenega. Poleg tega pa je v t.i. zahodnih državah opazno povezovanje različnih akterjev in vseprisotna skrb za naravo in okolje, tudi s strani trajnostno usmerjenega turizma. Prav ta drugi del je pri nas v zelo slabem stanju in ga bomo morali v prihodnje bolje razvijati, hkrati pa uveljavljati primere dobre prakse iz tujine ter spodbujati bolj pozitiven odnos tudi do manj ogroženih živali in manj občutljivega prostora.

Navkljub temu pa velja poudariti, da namen te seminarske naloge ni nikakršno pridiganje ali vzbujanje občutka krivde, temveč zgolj ozaveščanje o negativnih vplivih in možnih izboljšavah nam ljube prostočasne dejavnosti. Če bomo upoštevali vsaj nekatera dognanja iz raziskav, ne bomo ostali brez najbolj priljubljenih planinskih poti ali druženja v okviru planinskih društev. Tudi ptice nas ne bodo čez noč zapustile, še posebej, ker raste zavedane o preostalih okoljskih katastrofah, ki nam pretijo, in upanje, da lahko še preusmerimo drveči se voz. Zatorej nekaj spodbude: že z majhnimi premiki v pravo smer, bomo precej zmanjšali negativne vplive planinstva in planinskih poti na ptice.

2 VPLIV PLANINSTVA IN PLANINSKIH POTI NA PTICE

Ko je govora o vplivu planinstva na ptice, seveda ne moremo mimo nas, planincev, kakor tudi planinskih poti. V zadnjih desetletjih skokovito narašča število ljudi, ki iščejo sprostitev v naravi, pri čemer prihaja posledično do novih srečanj s prostoživečimi živalmi in rastlinami ter na splošno okoljem, ponekod tudi divjino. Podatki za ZDA med letoma 1960 in 2000 kažejo, da se je število dnevnih pohodnikov povečalo za neverjetnih 800%! Kljub temu vrha še zdaleč niso dosegli, saj se za ZDA predvideva nadaljnja rast obiska urejenih rekreativnih površin za 23% do leta 2030.

V Sloveniji nimamo tako natančnih statističnih podatkov, lahko pa si ustvarimo vsaj približno sliko na podlagi uradnih številk Planinske zveze Slovenije za leto 2020:

- 291 društev
- 58.311 članov
- 179 planinskih koč, zavetišč in bivakov z okoli 7400 ležišči
- 1,7 milijona obiskovalcev slovenskih gora
- 2002 planinski poti v skupni dolžini več kot 10.000 km

V svetovnem merilu se vpliv planinstva na ptice znanstveno raziskuje šele zadnjih 40 let. Čeprav je to izredno kratko obdobje, se da še posebej na podlagi meta-analiz izluščiti številne zanimive vidike vplivanja raznoraznih aktivnosti na prostem in temu pripadajočih posegov v okolje ter odziv le-tega na dejavnosti ljudi. Temelj raziskav in študij pa so opazovanje, štetje ter monitoringi.

V Sloveniji se z varovanjem ptic in njihovih habitatov že od leta 1979 ukvarja Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (v nadaljevanju DOPPS). Poleg tega pa uresničujejo svoje poslanstvo z naravovarstvenim, znanstvenoraziskovalnim, izobraževalnim in publicističnim delom ter s sodelovanjem z drugimi nevladnimi in vladnimi organizacijami. Prav tako pa so tudi polnopravni partner svetovne organizacije za varstvo narave BirdLife International.

2.1 Raziskave

Ena izmed osnovnih premis znanstvenega pristopa je objektivnosti, zato je venomer potrebno izhajati iz dejstva, da lahko nekatere naše domneve pristanejo na trhlih nogah. Vsekakor je res, da večina študij in raziskav potrjuje negativen vpliv planinstva na ptice in habitate, kar opažamo tudi sami kot planinci in zagovorniki varstva narave, ni pa to nekaj absolutnega. Velik problem predstavlja sama metodologija, saj je v nekaterih primerih zelo težko izolirati določene zunanje dejavnike, prav tako pa se tudi posamezne vrste ptic različno odzivajo na aktivnosti ljudi.

2.1.1 Problem dokazljivosti vpliva planinstva

Daleč najbolj citirana raziskava, ki je ovrgla vpliv planinstva in planinskih poti na ptice, je bila objavljena leta 2014 (DeLuca et al. 2014). Raziskava preučuje vpliv zelo obiskanih planinskih poti v gorovju White Mountains v ameriški zvezni državi New Hampshire, čez katero poteka znamenita Apalaška planinska pot. Sicer pa gre za zelo razvito turistično destinacijo s številnimi planinskimi kočami in celo hoteli, na najvišji vrh gorovja, Mount Washington (1917 m), se vzpenjata plačljiva asfaltirana cesta in zobata železnica, pozimi obratuje na območju gorovja več smučarskih središč, priljubljen je tudi turno smučanje, predvsem pa promovirajo organizirane oglede ene najredkejših ptic v Severni Ameriki, Bicknellovega drozga (ang. Bicknell's thrush / lat. *Catharus bicknelli*; ranljiva vrsta). Kljub intenzivnemu monitoringu, izrazito razviti planinski in turistični destinaciji ter napredni metodologiji, avtorja raziskave nista uspela potrditi vpliva planinstva in planinskih poti na ptice.

Slika 1: Bicknellov drozg (Darren Clark, Macaulay Library; vir: https://www.allaboutbirds.org/guide/Bicknells_Thrush/photo-gallery/303454471)

2.1.2 Negativni vplivi planinstva

Raziskovalci iz švicarskega ornitološkega instituta so se raziskovanja vpliva planinstva in planinskih poti lotili nekoliko drugače (Bötsch, Tablado, Jenni, 2017; Bötsch, Tablado, Scherl, Kéry, Graf, Jenni, 2018; Bötsch et al. 2018). V raziskavo so vključili tri območja, ki se med seboj precej razlikujejo glede na zunanje dejavnike: Allschwiler Wald v bližini Basla (Švica), Sihlwald v bližini Züricha (Švica) in Forêt de Chaux z najbližjim mestom Besançon (Francija). Vsem trem območjem je skupno, da gre za nižjeležeče gozdove (najvišji vrh se nahaja v Sihlwaldu – Bürglen, 915 m). Prvi dve območji služita kot eni izmed glavnih rekreativnih točk mest s 416.000 oz. 193.000 prebivalci, medtem ko je tretje večje po površini in občutno manj oblegano, saj je Besançon veliko bolj oddaljen in manjši (116.000 prebivalcev). V skladu s tem so uspeli dokazati, da so protiplenilski odzivi ptic – človeka namreč sprejemajo kot plenilca – odvisni od intezivnosti človeške rekreacije oz. na splošno prisotnosti človeka, ob tem pa velja omeniti, da se velja pri tovrstnem raziskovanju morda

posvetiti tudi različnim značajem ptic, saj se nekatere lažje ali hitreje prilagodijo prisotnosti človeka, medtem ko je na manj obiskanih planinskih poteh manj možnosti za konstantno pojavljanje protiplenilskeih odzivov napram človeku. Poleg tega pa so dokazali tudi, da lahko že manjše motnje med vzpostavljanjem teritorija negativno vplivajo na gostoto gnezd, kakor tudi na pestrost vrst, pri čemer velja omeniti, da so se raziskovalci osredotočali na najmanj ogrožene ptice (kos, ščinkavec, brglez, taščica, velika in močvirška sinica, stržek, kratkoprsti plezalček, cikovt). Vsekakor pa je iz raziskav razvidno, da ima vsaka vrsta ptic drugačen odziv na prisotnost človeka ali planinskih poti, kar je potrebno upoštevati pri upravljanju in vzdrževanju planinskih poti – avtorji raziskave med drugim priporočajo začasne zapore le-teh med občutljivimi obdobji in ustrezno informiranje obiskovalcev o pomembnosti hoje po označenih planinskih poteh.

Slika 2: Sihlwald, Zürich (Švica; Paebi, vir: <https://de.wikipedia.org/wiki/Sihlwald>)

Dobro podlago za oceno vpliva planinskih poti predstavlja povsem sveža meta-analiza (Dertien, Larson, Reed, 2021), ki je preverila 53 strokovnih člankov od skupno 330 objavljenih o problematiki vpliva rekreacije na prostoživeče živali, pri čemer jih je večina

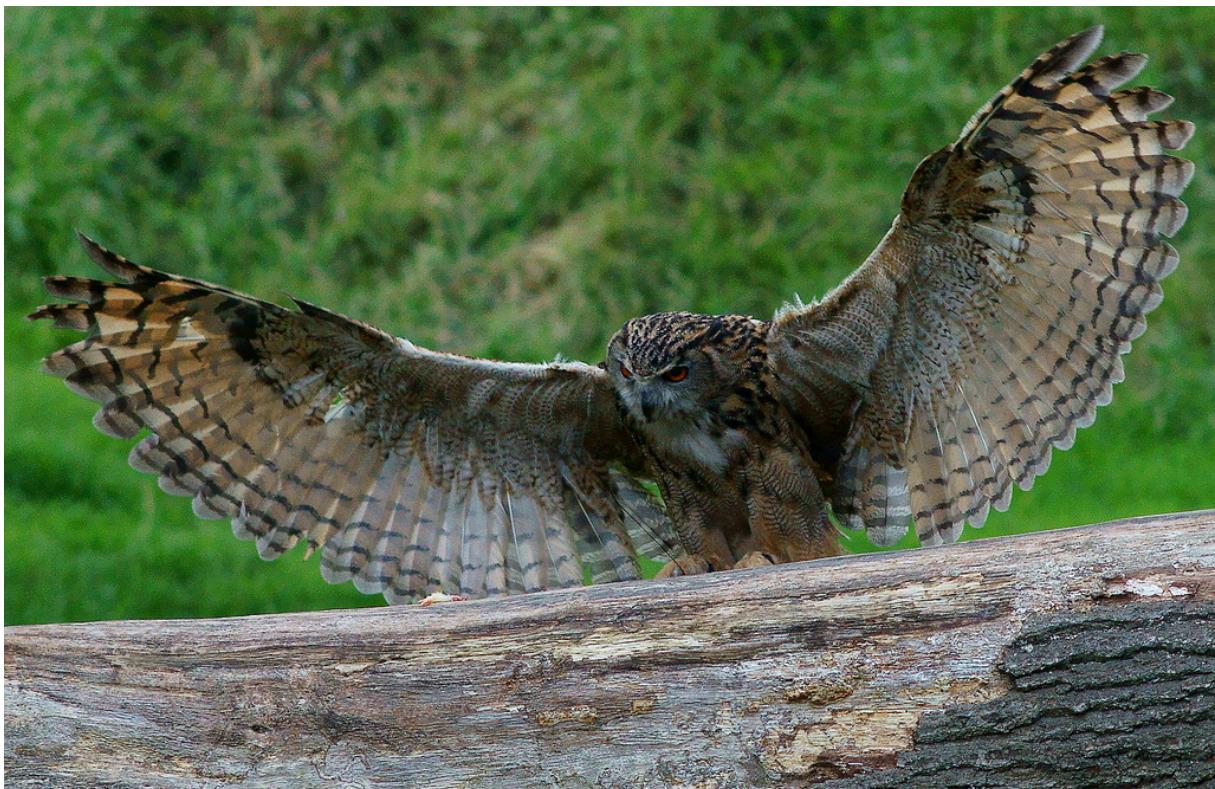
analizirala ptice in sesalce ter njihov odziv na ljudi in planinske poti. Za pevce in močvirške ptice je večina raziskav dokazala, da so tolerantni do motenj in nemira tudi na precej manj kot 100 metrih, medtem ko so denimo orli in jastrebi zadovoljni šele pri veliko večji oddaljenosti od motenj in nemira v okolju - vsaj 400 metrih.

2.1.3 Kolesarjenje, plezalništvo, smučanje

Čeprav sta poglavitni temi te seminarske naloge planinstvo in planinske poti, velja vendarle na kratko pregledati tudi nekatere aktivnosti, ki so tesno povezane z nami kot planinci in tudi sodijo v okvir Planinske zveze Slovenije.

Kolesarjenje je pri raziskavah o vplivih na ptice več ali manj zajeto pod rekreatijo in/ali planinstvo, tako da so vplivi več ali manj identični. Kljub temu pa moramo omeniti nekatere negativne vplive, ki so prisotni še posebej pri bolj adrenalinskih različicah kolesarstva kot sta spust ali gorsko kolesarstvo, kjer veliko iskalcev neokrnjene narave zavije izven označenih poti ali ne spoštuje osnovnega planinskega bontona.

Vpliv plezalništva na nekatere ogrožene vrste ptic je po zaslugi še sveže študije vpliva plezanja na ptice skalnih sten in conacija skalnih sten za potrebe usmerjanja športnega plezanja (Koce, Mihelič, Čulig, 2020) dokaj dobro raziskan tudi v Sloveniji. Posebej zanimiv je pristop vzpostavljanja mirnih con, kar priporočajo nekatere tuje študije tudi kot sezonski oz. začasni ukrep pri planinskih poteh ali kot trajni ukrep namenjen poudarku na informiraju obiskovalcev o pomembnosti tovrstnih živalskih vrst in ohranjanju habitatov, ter karakterne specifike obravnavanih ptic.

Slika 3: Velika uharica (Peter Trimming; vir: https://en.wikipedia.org/wiki/Eurasian_eagle-owl)

Smučanje si deli zasluge za negativne vplive s predhodnjima aktivnostima. Zlasti je problematična izgradnja in načrtovanje infrastrukture za alpsko smučanje (Strong, Rimmer, McFarland, Hagen, 2009), a je po drugi strani le-to z označenimi smučarskimi progami veliko prijaznejše do okolja kot turni smučarji (Mihelič, 2010), ki neprestano iščejo še nezvožen pršič. Zlasti v času odkar je razglašena pandemija COVID-19 in so posledično uvedene omejitve delovanja smučarskih središč, je prišlo do zelo velikega porasta turnih smučarjev v tujini in pri nas.

3 KAKO NAPREJ

Velik korak naprej bi predstavljala že uporaba obstoječih vsebin, a dostopna na primernem mestu. Premalo je informiranja potencialnih ljubiteljev ptic (obstoječi ljubitelji so vsekakor obveščeni o obstoju DOPPSa in njihovih aktivnostih), še posebej, če upoštevamo dolgoročne usmeritve v trajnostno in zeleno prihodnost.

3.1 Priročnik oz. seznam ptic na določenem planinskem območju in nagovarjanje bodočih ljubiteljev ptic

Več ali manj vsa turistično bolj razvita gorovja v tujini imajo na voljo t.i. sezname ptic (ang. Bird checklist), s katerimi si lahko pomagamo pri opazovanju in spoznavanju ptic. Tovrstne sezname si lahko natisnemo pred obiskom območja ali, še bolje, shranimo v mobilni telefon, kjer si lahko pomagamo tudi s koristnimi mobilnimi aplikacijami za prepoznavo ptic (npr. BirdNET ali Merlin).

V Sloveniji so zaenkrat tovrstne informacije o pticah razpršene po internetu, večinoma pa jih najdemo v javno dostopnih gradivih DOPPSa. Vsaj v primeru spletnih strani TNP bi morali bolje nagovarjati obstoječe, kakor tudi bodoče ljubitelje ptic z objavo takšnega seznama (glej prilogo za primer seznama ptic nacionalnega parka Yosemite v ZDA) in ne zgolj z opisi in fotografijami ptic. Prav tako pa bo potrebno vplivati na predstavnike turističnih destinacij, da uvrstijo v svoja promocijska gradiva tudi informacije o opazovanju ptic in omogočijo enostaven dostop do seznamov ptic za posamezna planinska območja.

3.2 Raziskovanje ptic v okviru planinskih društev in na ravni MDO

V okviru planinskih društev je potrebno dati več poudarka na opazovanju in spremljanju ptic, zlasti na bolj obremenjenih planinskih poteh. Na ravni MDO se bo v prihodnosti moralo izvesti več aktivnosti v povezavi z zainteresiranimi posamezniki in DOPPSom. Velja tudi razmisiliti o začasnih zaporah ali omejitvah dostopa do nekaterih planinskih poti v občutljivih delih leta – seveda na sorazmeren način in ob razumevanju potreb ljudi po rekreaciji.

4 ZAKLJUČEK

Obstaja še veliko neraziskanih vidikov vpliva planinstva in pripadajočih planinskih poti ter ostale infrastrukture na življenje ptic, pa vendarle je naša dolžnost, da skrbimo za ozaveščanje v okviru društev in PZS, kakor tudi med drugimi ljubitelji rekreacije na prostem. Podobno kot pri ostalih naravovarstvenih dejavnostih je potrebno tudi v tem primeru iskati ravnovesje med omogočanjem rekreacije na prostem za ljudi in varovanjem habitatov ter živalskih in rastlinskih vrst na drugi strani.

Ključna usmeritev PZS na področju proučevanja ptic naj bo intezivnejše sodelovanje z DOPPSom in promocija opazovanja ter poljudnega raziskovanja vpliva planincev in planinskih poti na ptice – vsaj glede slednjega se lahko razbremeniti DOPPS. Prav tako bo potrebno izboljšati informiranje o pticah v okviru spletnih strani in ostalega gradiva PZS – poudarek naj bo na gradivih za ljubitelje ptic, ki so v tujini že nekaj običajnega v vsakem nacionalnem parku ali gorovju. Podatki za tovrstna gradiva so že na voljo in jih je potrebno le urediti in kasneje ažurirati v skladu s spremembami pri monitoringu ptic.

Naloga države je, da priskrbi več finančnih sredstev za strokovne raziskave in delovanje DOPPS, kakor tudi za prizadevanja PZS v tej smeri. Ravno tako mora država poskrbeti za večjo integracijo tovrstnih raziskav z usmeritvami trajnostnega turizma in okolju prijaznega razvoja. Zelo pomemben vidik je vključitev teh smernic v delovanje države na področju lokalne samouprave, kjer lahko posamezne občine ali združenja občin vplivajo na oblikovanje naravovarstvenih vsebin in politik v okviru lokalnega okolja.

Na nas, bodočih varuhih gorske narave, pa je, da spodbujamo ostale planince in ljudi, ki uživajo v naravi, k zavedanju o pomembnosti naravovarstvenega vidika našega vsakdana in k vključujoči razpravi o naši zeleni prihodnosti.

5 LITERATURA IN VIRI

Božič, L. (2003): Mednarodno pomembna območja za ptice v Sloveniji 2. Predlogi Posebnih zaščitenih območij (SPA) v Sloveniji. DOPPS, Monografija DOPPS št. 2, Ljubljana.

Bötsch Y., Tablado Z., Jenni L. (2017), Experimental evidence of human recreational disturbance effects on bird-territory establishment. Proc. R. Soc. B 284: 20170846. <http://dx.doi.org/10.1098/rspb.2017.0846>

Bötsch Y., Tablado Z., Scherl D., Kéry M., Graf R.F. and Jenni L. (2018), Effect of Recreational Trails on Forest Birds: Human Presence Matters. Front. Ecol. Evol. 6:175. doi: 10.3389/fevo.2018.00175

Bötsch et al. (2018), Effect of human recreation on bird anti-predatory response. PeerJ 6:e5093; DOI 10.7717/ peerj.5093

DeLuca et al. (2014), Influence of Hiking Trails on Montane Birds. The Journal of Wildlife Management 78(3):494–502; 2014; DOI: 10.1002/jwmg.675

Dertien J.S., Larson C.L., Reed S.E. (2021), Recreation effects on wildlife: a review of potential quantitative thresholds. Nature Conservation 44: 51–68. <https://doi.org/10.3897/natureconservation.44.63270>

Gregori et al. (2006), Narava v gorskem svetu (učbenik). Ljubljana: Planinska zveza Slovenije.

Koce U., Mihelič T., Čulig P. (2020), Študija vpliva plezanja na ptice skalnih sten in conacija skalnih sten za potrebe usmerjanja športnega plezanja. Projekt LIKE, PS INTERREG V-A SI-HR, PO 2014-2020. 83 str. Društvo DOPPS, Ljubljana & Udruga BIOM, Zagreb.

Larson C.L., Reed S.E., Merenlender A.M., Crooks K.R. (2019), A meta-analysis of recreation effects on vertebrate species richness and abundance. Conservation Science and Practice. 2019; e93. <https://doi.org/10.1111/csp2.93>

Mihelič, T (2010): Koconoge kure in sove na izbranih območjih Karavank. Končno poročilo. Društvo DOPPS, Ljubljana.

Planinska zveza Slovenije (2021). PZS: osebna izkaznica. Pridobljeno s <https://www.pzs.si/vsebina.php?pid=27>

Strong, A. M., C. C. Rimmer, K. P. McFarland, and K. Hagen. 2009. Effects of mountain resorts on wildlife. Pages 99-126 in J. E. Milne, J. LeMense, and R. A. Virginia, Eds., Mountain resorts: Ecology and the law. Ashgate Publishing Ltd., UK.

KEY

Bar graphs indicate relative abundance of a species in suitable habitat at a given time of year:

- Common or Abundant**, present in large numbers.
- Fairly Common**, present in moderate numbers.
- Uncommon**, present in small numbers.
- Rare**, present in very small numbers; often highly localized.
- Very rare**, three or fewer occurrences per season; may not be present every year.
- Casual**, record outside of usual season of occurrence.
- Variable**, may be present in a given area one year, rare or absent the next.

Winter January through March

Spring April through June

Summer July through September

Fall October through December

Letter symbols denote the habitat(s) in which the species is most likely to occur:

A	Aerial
C	Cliffs, rocks, and talus slopes
L	Lakes, reservoirs, and marshes
M	Meadows, clearings, and other open terrain
O	Oaks, maples, and other hardwoods
P	Pines, firs, and other conifers
R	Rivers and streams
S	Shrubs
W	Willows, alders, cottonwoods, and other riparian hardwoods

d (down) Winters primarily below heavy snow level (4,000' - 5,000') or wintering and migrant (nonbreeding) birds occur below elevation range indicated.

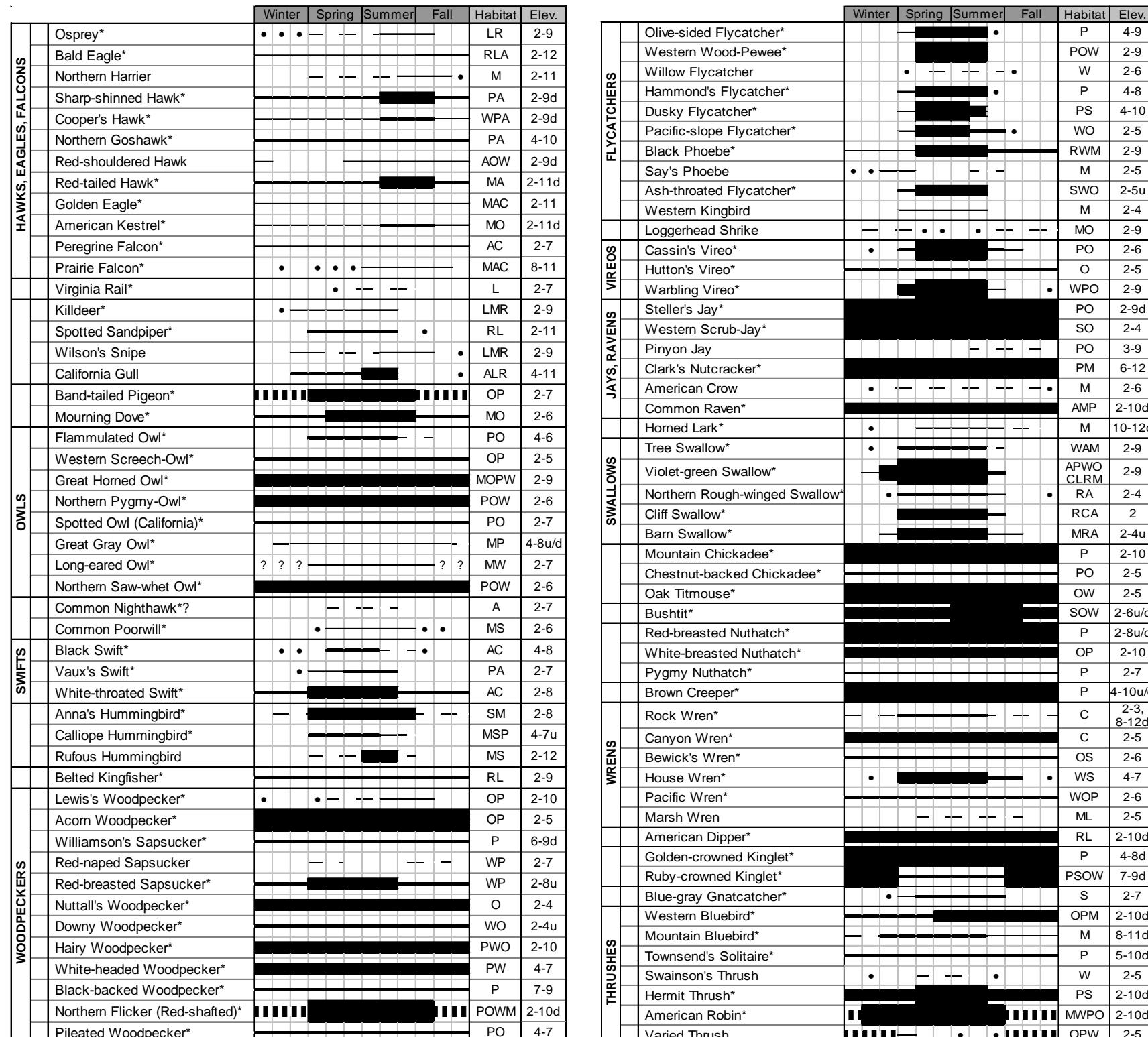
u (up) Up-mountain drift or southward migration carries some individuals to treeline during summer.

? Available data are inconclusive.

* Breeds or has bred in park.

| Introduced

		Winter	Spring	Summer	Fall	Habitat	Elev.
WATERFOWL	Canada Goose*	—	—	•	—	•	—
	Mallard*	—	—	—	—	LR	2-10
	Green-winged Teal*	•	•	—	—	RL	2-9
	Harlequin Duck*	—	—	—	—	R	4-9
	Bufflehead*	—	—	—	—	LR	4-10
	Common Merganser*	—	—	—	—	LR	2-7
GAMEBIRDS	Mountain Quail*	—	—	—	—	SM	3-8d
	California Quail*	—	—	—	—	OS	2-4
	White-tailed Ptarmigan (I)*	—	—	—	—	M	10-12
	Sooty Grouse*	—	—	—	—	PSM	4-8u
	Wild Turkey (I)*	—	—	—	—	OP	2-4
	Pied-billed Grebe	•	—	•	•	L	2-9
	Eared Grebe	•	—	—	—	L	4-10
	Great Blue Heron	—	—	—	—	RLM	2-9d
	Turkey Vulture	—	—	—	—	AM	2-6

	Winter	Spring	Summer	Fall	Habitat	Elev.
Wrentit*					S	2-7d
California Thrasher					SW	2-4
European Starling (I)*					MO	2-4
American Pipit*					CM	10-12
Cedar Waxwing					POW	2-9d
Orange-crowned Warbler*					WOSP	2-10
Nashville Warbler*					OPW	3-8u
Yellow Warbler*					WSO	2-9
Yellow-rumped Warbler (Audubon's)*					POMW	2-10d
Black-throated Gray Warbler*					OP	2-7u
Townsend's Warbler					PW	2-10
Hermit Warbler*					P	4-7
MacGillivray's Warbler*					SW	2-8u
Common Yellowthroat	•	•	—	—	MWL	2-6
Wilson's Warbler*					WM	4-10
Green-tailed Towhee*			—	•	S	5-8u
Spotted Towhee*					SW	2-7
Rufous-crowned Sparrow					MS	2-3
California Towhee*					OS	2-4
Chipping Sparrow*					PM	2-10
Brewer's Sparrow	•	•	•		M	2-10d
Black-chinned Sparrow					S	2-5
Vesper Sparrow	•	•	—	—	M	2-10d
Lark Sparrow					M	2-4
Savannah Sparrow*				•	M	2-10
Fox Sparrow*					S	5-8d
Song Sparrow*					WM	2-9
Lincoln's Sparrow*					MW	4-10
White-crowned Sparrow (Mountain)*					MW	8-11
White-crowned Sparrow (Gambel's)					MW	2-4
Golden-crowned Sparrow					SW	2-5
Dark-eyed Junco (Oregon)*					MOPW	2-10d
Dark-eyed Junco (Slate-colored)					MOW	2-4
Western Tanager*					PW	2-8
Black-headed Grosbeak*	•	•	•		OWP	2-6
Lazuli Bunting*					WMS	2-7
Red-winged Blackbird*					MLW	2-9
Western Meadowlark*	•	—	—	—	M	2-6u
Brewer's Blackbird*					MWP	2-10u
Brown-headed Cowbird*	•				MWPO	2-10
Bullock's Oriole*					WO	2-4
Gray-crowned Rosy-Finch*					CM	9-13
Pine Grosbeak*					PM	7-10
Purple Finch*					OP	2-6
Cassin's Finch*					PM	4-11
House Finch					MOPW	2-5
Red Crossbill*					P	4-11
Pine Siskin*					MP	7-10d
Lesser Goldfinch*					MS	2-6u
Lawrence's Goldfinch*					MW	2-4
American Goldfinch	•	—	—	—	WM	2-4
Evening Grosbeak*					PO	2-9
House Sparrow (I)*					OM	2-4

Additional species recorded at least four times:

Snow Goose
Wood Duck*
American Wigeon
Blue-winged Teal*
Cinnamon Teal
Northern Shoveler
Northern Pintail
Canvasback
Ring-necked Duck*
Lesser Scaup
Common Goldeneye
Hooded Merganser
Ruddy Duck*
Common Loon
Western Grebe
Double-crested Cormorant
American White Pelican
Great Egret
Snowy Egret
Swainson's Hawk
Rough-legged Hawk
Merlin
Sora
American Coot*

Additional species recorded fewer than four times:

Tundra Swan
Gadwall
Barrow's Goldeneye
Greater Sage-Grouse
Pacific Loon
Horned Grebe
Clark's Grebe
Brown Pelican
American Bittern
Green Heron
Black-crowned Night-Heron
White-faced Ibis
White-tailed Kite
Ferruginous Hawk
Yellow Rail
Sandhill Crane
Black-necked Stilt
American Avocet
Solitary Sandpiper
Greater Yellowlegs
Willet
Least Sandpiper
Eurasian Collared-Dove (I)
Greater Roadrunner
Short-eared Owl
Broad-tailed Hummingbird
Vermilion Flycatcher

Eastern Kingbird
Northern Shrike
Red-eyed Vireo
Yellow-billed Magpie
Bank Swallow
Gray Catbird
Chestnut-collared Longspur
Tennessee Warbler
Virginia's Warbler
Northern Parula
Magnolia Warbler
Yellow-rumped Warbler (Myrtle)
Palm Warbler
Blackpoll Warbler
Cerulean Warbler
Ovenbird
Hooded Warbler
Painted Redstart
Clay-colored Sparrow
Sage Sparrow
Grasshopper Sparrow
White-throated Sparrow
Harris' Sparrow
Dark-eyed Junco (Gray-headed)
Blue Grosbeak
Bobolink
Scott's Oriole

Compiled in 1977 by David Gaines; revised in 1983 by D. Gaines, 1990 by Kristine Fister, Marla LaCass, Jon Winter, and Len McKenzie, 1993 by K. Fister, and 2009-2014 by Sarah Stock with assistance from Travis Espinoza (2009), Matt Brady (2011), and Kim Hastings (2012). Report detailed observations of less common species to sarah_stock@nps.gov or:

Sarah Stock, Wildlife Biologist
Resources Management and Science
Yosemite National Park
P.O. Box 700
El Portal, CA 95318

National Park Service
U.S. Department of the Interior

Yosemite National Park
California

This checklist includes the 265 species of birds presently known to have occurred within the boundaries of Yosemite National Park and in El Portal. The bar graphs indicate seasonal occurrence and abundance of birds. For more detailed information, consult *Birds of Yosemite and the East Slope* (Gaines 1992). Help improve this checklist by reporting all unusual observations. Happy Birdwatching!

Observers _____

Date _____

Number of Species _____

Version 4.3 (2014)